

Đề thi Văn giữa học kì 2 lớp 10 năm 2022 - Đề số 1**PHẦN I – ĐỌC HIỂU (3,0 điểm)**

Đọc đoạn trích sau và thực hiện các yêu cầu:

Năm tháng qua đi, bạn sẽ nhận ra rằng ước mơ không bao giờ biến mất. Kể cả những ước mơ... trong lứa tuổi học trò – lứa tuổi bất ổn định nhất. Nếu bạn không theo đuổi nó, chắc chắn nó sẽ trở lại một lúc nào đó, day dứt trong bạn, thậm chí dẫn vật bạn mỗi ngày.

Nếu vậy, sao bạn không nghĩ đến điều này ngay từ bây giờ?

Sống một cuộc đời cũng giống như vẽ một bức tranh vậy. Nếu bạn nghĩ thật lâu về điều mình muốn vẽ, nếu bạn dự tính được càng nhiều màu sắc mà bạn muốn thể hiện, nếu bạn càng chắc chắn về chất liệu mà bạn sử dụng thì bức tranh trong thực tế càng giống với hình dung của bạn. Bằng không, có thể nó sẽ là những màu mà người khác thích, là bức tranh mà người khác ưng ý, chứ không phải bạn.

Đừng để ai đánh cắp ước mơ của bạn. Hãy tìm ra ước mơ cháy bỏng nhất của mình, nó đang nằm ở nơi sâu thẳm trong tim bạn đó, như một ngọn núi lửa đợi chờ được đánh thức...

(Theo Phạm Lữ Ân, Nếu biết trăm năm là hữu hạn, NXB Hội Nhà Văn, 2012, tr.43-44)

Câu 1 (0,5 điểm): Xác định phương thức biểu đạt chính được sử dụng trong đoạn trích.

Câu 2 (1,0 điểm): Hãy chỉ ra và nêu tác dụng của phép tu từ được sử dụng trong câu văn sau: “Sống một cuộc đời cũng giống như vẽ một bức tranh vậy”.

Câu 3 (0,5 điểm): Anh/chị hiểu thế nào về ý kiến: “Đừng để ai đánh cắp ước mơ của bạn”?

Câu 4 (1,0 điểm): “Ước mơ cháy bỏng nhất” của anh/chị là gì? Anh/chị làm gì để biến ước mơ đó thành hiện thực? (Trả lời trong khoảng 5-7 dòng).

PHẦN II – LÀM VĂN (7,0 điểm)

Câu 1 (2,0 điểm): Từ nội dung của đoạn trích ở phần Đọc hiểu, anh/chị hãy viết 01 đoạn văn (khoảng 200 chữ) với chủ đề: Theo đuổi ước mơ.

Câu 2 (5,0 điểm): Cảm nhận về chữ “nhàn” trong bài thơ Nhàn của Nguyễn Bỉnh Khiêm. Từ đó liên hệ với đoạn thơ sau trong Cảnh ngày hè của Nguyễn Trãi và nhận xét về vẻ đẹp tâm hồn của hai tác giả:

Lao xao chợ cá làng ngư phủ,
Dắng dỏi cầm ve lầu tịch dương.
Dễ có Ngu cầm đàn một tiếng,
Dân giàu đủ, khắp đòi phương.

Đáp án đề thi giữa kì 2 môn Văn lớp 10 năm 2022 (Đề số 1)

PHẦN I – ĐỌC HIỂU (3,0 điểm)

Câu 1: Phương thức biểu đạt chính: nghị luận

Câu 2:

- Biện pháp tu từ so sánh: “Sống một cuộc đời” so sánh với “vẽ một bức tranh”, qua từ so sánh “giống như” (chỉ rõ mới cho 0,5)
- Tác dụng: chỉ ra sự tương đồng giữa “sống một cuộc đời” với “vẽ một bức tranh”, giúp người đọc dễ hình dung ra cách sống chủ động để biến ước mơ của mình thành hiện thực; khiến câu văn hình ảnh, sinh động hơn.

Câu 3:

- Ước mơ là những khát khao, mong đợi hoặc những ý tưởng đẹp đẽ mà con người muốn biến thành hiện thực.
- Câu nói là một lời khuyên con người cần biết giữ gìn, bảo vệ, không để những thử thách, khó khăn trong cuộc sống làm thui chột ước mơ và cũng không để người khác ngăn cản việc chúng ta hiện thực hóa ước mơ ấy.

Câu 4:

- Học sinh trả lời theo yêu cầu:
- + Nêu ước mơ cháy bỏng của bản thân.
- + Cần làm gì để biến ước mơ thành hiện thực?

- Nội dung câu trả lời cần chặt chẽ, hợp lí, không trái với các chuẩn mực đạo đức và pháp luật.

PHẦN II – LÀM VĂN (7,0 điểm)

Câu 1:

+ Giải thích:

- Ước mơ là những khát khao, mong muốn thiết tha về những điều tốt đẹp trong tương lai.
- Việc theo đuổi ước mơ có ý nghĩa quan trọng đối với cuộc đời mỗi con người.

+ Bàn luận:

- Con người sống trên đời cần có ước mơ dù ước mơ vĩ đại hay nhỏ bé. Bởi ước mơ làm cho cuộc sống thêm tươi đẹp, ý nghĩa; giúp con người sống có mục đích, lí tưởng, có động lực để vượt qua những khó khăn thử thách, hướng tới thành công, thậm chí còn tạo ra những phát minh vĩ đại cho nhân loại. (Nêu dẫn chứng)
- Nhưng ước mơ không bao giờ có sẵn, để đạt được ước mơ, con người phải khát khao, kiên trì, nỗ lực, dũng cảm vượt qua những thử thách, thậm chí chấp nhận thiệt thòi, hi sinh. Ước mơ càng lớn, càng cao đẹp bao nhiêu thì đòi hỏi con người càng phải nỗ lực bấy nhiêu. (Nêu dẫn chứng)
- Ước mơ cũng không thể quá viễn vông, xa vời mà phải gắn liền với thực tế.
- Phê phán những người sống thụ động, không có ước mơ, thiếu ý chí vươn lên.

+ Bài học nhận thức và hành động:

- Hãy sống và ước mơ. Học tập, rèn luyện, quyết tâm, có những hành động thiết thực để từng bước chinh phục ước mơ của mình.

Câu 2:

- Yêu cầu về kĩ năng: Biết cách làm một bài văn nghị luận văn học. Bố cục sáng rõ, hệ thống luận điểm chặt chẽ, hành văn trôi chảy, không mắc các lỗi diễn đạt, câu từ, chính tả...

- Yêu cầu về kiến thức: Có thể triển khai theo nhiều cách khác nhau nhưng phải đảm bảo một số ý cơ bản sau:

* Vài nét về tác giả Nguyễn Bình Khiêm, tác phẩm, nêu vấn đề.

* Giải thích:

- Nhàn tức là nhàn nhã, thanh thoi, không vướng bận.

- Nhàn được nâng lên thành lối sống, thậm chí là triết lí sống, rất phổ biến ở các tầng lớp trí thức thời xưa. Lối sống nhàn thường nảy sinh từ tâm lí bất mãn với thời cuộc.

⇒ Nhàn là một chủ đề lớn trong thơ Nguyễn Bình Khiêm, với nghĩa bản chất là sống thuận theo tự nhiên, vượt lên trên danh lợi, giữ cốt cách thanh cao.

* Về chữ “nhàn” trong bài thơ Nhàn của Nguyễn Bình Khiêm:

- Nhàn là trạng thái thanh thoi, tự do lựa chọn cách sống, hòa vào thiên nhiên bốn mùa, sống đậm bạc thanh cao. (Phân tích dẫn chứng câu 1,2 và 5,6)

- Đối lập đại – khôn, thể hiện trí tuệ tinh táo sáng suốt, coi thường danh lợi, giữ gìn nhân cách thanh cao. (Phân tích dẫn chứng câu 3,4 và 7,8)

- Nghệ thuật:

+ Bài thơ Nôm thất ngôn bát cú đường luật, kết hợp trữ tình và triết lí; cách nói ẩn ý, thâm trầm sâu sắc.

+ Ngôn ngữ giản dị, tự nhiên; giọng thoải mái phù hợp với tinh thần bài thơ.

+ Nghệ thuật đối, ẩn dụ, cách nói ngược, và điển tích được vận dụng sáng tạo, kín đáo.

* Liên hệ với đoạn thơ trong Cảnh ngày hè của Nguyễn Trãi và nhận xét về vẻ đẹp tâm hồn của hai tác giả:

- Liên hệ:

+ (Giới thiệu ngắn gọn về Nguyễn Trãi, bài thơ, đoạn thơ)

+ Bức tranh thiên nhiên cảnh ngày hè sôi động (âm thanh của tiếng ve kêu rộn rã), cuộc sống thanh bình, yên vui nơi làng quê (lao xao chợ cá). Nguyễn Trãi ước có

cây đàn của vua Thuấn để ca ngợi cảnh “dân giàu đủ, khắp đời phùng”, mong nhân dân được ấm no, hạnh phúc.

+ Nghệ thuật: Thể thơ thất ngôn được sử dụng sáng tạo; từ ngữ, hình ảnh giàu sức biểu cảm; nghệ thuật đối, điển tích.

* Nhận xét về vẻ đẹp tâm hồn của hai tác giả:

- Điểm giống nhau: Cả Nguyễn Trãi và Nguyễn Bình Khiêm đều là những trí thức tài năng, yêu nước thương dân, bất đắc dĩ lánh đục về trong để giữ gìn phẩm cách trong sạch. Qua hai bài thơ, ta thấy được tình yêu thiên nhiên, yêu cuộc sống, không màng danh lợi. Đó là nhân cách thanh cao của hai tác giả.

- Điểm khác nhau:

+ Điểm kết tụ trong hồn thơ Ước Trai là ở người dân. Về nhà, mong người thế sự, nhưng niềm ái quốc ưu dân vẫn canh cánh trong lòng thi nhân, nhân thân mà không nhân tâm.

+ Ở bài thơ Nhàn, Nguyễn Bình Khiêm vui trọn với thiên nhiên, cuộc sống điền viên thôn dã, vượt lên danh lợi tầm thường; sống ung dung, an nhiên tự tại. Nhàn được nâng lên thành triết lí sống của Nguyễn Bình Khiêm, thể hiện phẩm cách thanh cao, trí tuệ uyên thâm của nhà nho.

+ (Học sinh có thể lí giải điểm khác nhau dựa vào bối cảnh xã hội, tính cách của hai nhà nho, và bản chất sáng tạo của nghệ thuật).

* Kết luận: Khái quát vấn đề, liên hệ bản thân.

Đề thi giữa kì 2 môn Ngữ văn lớp 10 năm 2022 - Đề số 2

PHẦN I – ĐỌC HIỂU (3,0 điểm)

Đọc văn bản sau và thực hiện các yêu cầu bên dưới:

Việc theo đuổi đam mê có thể sẽ mang lại nhiều phần thưởng, nhưng điều đó không có nghĩa là cuộc sống của bạn không có nhiều thách thức hoặc những đấu tranh. Bất cứ một người tận tụy nào dù là một y tá, họa sĩ, nhà xây dựng, linh mục hay diễn viên đều có thể nói với bạn rằng, sự chăm chỉ, sự hi sinh và nỗ lực to lớn là những điều cần thiết, ngay cả với những người yêu thích công việc họ làm. [...] Hầu hết những người được niềm đam mê thúc đẩy đều chấp nhận sự hi sinh và tranh đấu. Helen Keller đã vượt lên khuyết tật mù và điếc để trở thành niềm cảm

hứng, nguồn khích lệ đối với triệu người trên thế giới. Bà đã từng nói: “Trong sự dễ dàng và bình lặng, tính cách không thể phát triển được. Chỉ qua khó khăn thử thách, tâm hồn mới trở nên mạnh mẽ, khát vọng mới được khơi nguồn và thành công mới được gặt hái”. “Thành công bất ngờ” thường là kết quả của nhiều năm lao động chăm chỉ và âm thầm. Ý vào vinh quang thoáng chốc thường không phải là một sự lựa chọn. Tuy nhiên có lẽ không có phần thưởng nào lớn hơn được làm việc mà bạn sinh ra để làm trong khi phục vụ một mục đích lớn lao hơn bản thân bạn. Trong chuyến đi của mình, tôi gặp rất nhiều người, cả đàn ông và phụ nữ, đang thực hiện sứ mệnh tạo ra sự thay đổi tích cực bằng chia sẻ tài năng và sự hiểu biết của họ. Chúng ta chia sẻ về những cuộc đấu tranh vượt qua nghịch cảnh và khích lệ người khác vượt lên nghịch cảnh mà họ đang đối mặt.

(Trích Đùng bao giờ từ bỏ khát vọng – Nick Vuijic, NXB Tổng hợp TP.HCM)

Câu 1 (0,5 điểm): Xác định phương thức biểu đạt chính của đoạn trích.

Câu 2 (0,5 điểm): Nêu nội dung chính của văn bản?

Câu 3 (1,0 điểm): Theo anh/chị vì sao bà Helen Keller cho rằng: “Thành công bất ngờ” thường là kết quả của nhiều năm lao động chăm chỉ và âm thầm. Ý vào vinh quang thoáng chốc thường không phải là một sự lựa chọn?

Câu 4 (1,0 điểm): Thông điệp nào trong đoạn trích có ý nghĩa nhất với anh/chị ?

PHẦN II – LÀM VĂN(7,0 điểm)

Câu 1 (2,0 điểm): Viết một đoạn văn (khoảng 200 chữ) trình bày suy nghĩ của anh/chị về ý kiến được nêu trong phần Đọc hiểu: Trong sự dễ dàng và bình lặng, tính cách không thể phát triển được. Chỉ qua khó khăn thử thách, tâm hồn mới trở nên mạnh mẽ, khát vọng mới được khơi nguồn và thành công mới được gặt hái.

Câu 2 (5,0 điểm):

Phân tích nhân vật “khách” trong tác phẩm Phú sông Bạch Đằng của Trương Hán Siêu.

Đáp án đề thi giữa kì 2 Ngữ văn 10 năm 2022 (Đề số 2)

PHẦN I – ĐỌC HIỂU (3,0 điểm)

Câu 1: Phương thức biểu đạt chính nghị luận.

Câu 2: Nội dung chính: Việc theo đuổi đam mê có thể sẽ mang lại nhiều phần thưởng, nhưng điều đó không có nghĩa là cuộc sống của bạn không có nhiều thách thức hoặc những đấu tranh.

Câu 3: Bà Helen Keller cho rằng: “Thành công bất ngờ” thường là kết quả của nhiều năm lao động chăm chỉ và âm thầm. Ý vào vinh quang thoáng chốc thường không phải là một sự lựa chọn: Vì có lao động cần cù, chăm chỉ thì mới có thể thành công. Còn nếu ý lại vào vinh quang thoáng chốc cũng đồng nghĩa với việc ta bằng lòng với thành công hiện tại và không còn mục tiêu phấn đấu.

Câu 4: Học sinh có thể trình bày suy nghĩ cá nhân, lí giải hợp lí. Có thể chọn một trong số gợi ý sau:

- Đừng bao giờ từ bỏ khát vọng. Vì nó là sẽ giúp bản thân mỗi chúng ta vượt qua khó khăn, nghịch cảnh, vươn lên và thành công.
- Thành công là quá trình lao động miệt mài, chăm chỉ và phải trải qua nhiều khó khăn, thất bại.
- Đừng hài lòng, ý lại vào vinh quang thoáng chốc.

PHẦN II – LÀM VĂN (7,0 điểm)

Câu 1:

+ Nội dung

• Giải thích: Có thể hiểu “sự dễ dàng và bình lặng” là môi trường êm đềm, không có va chạm, không khó khăn, thử thách.

=> Ý kiến trên khẳng định rằng qua những thử thách tính cách con người mới phát triển, từ đó mới có thể chạm tay tới thành công.

• Bàn luận

▸ Cuộc sống “dễ dàng và bình lặng” ta sẽ không có nhu cầu trang bị những điều cần thiết để đối diện với khó khăn, thử thách. Chính vì thế mà khi bước ra khỏi nơi bình yên ấy ta dễ bị vấp ngã, cảm dỗ và khó đứng dậy được; ta sẽ không biết giá trị của đấu tranh và niềm hạnh phúc.

▸ Nếu chúng ta can đảm thoát ra khỏi cuộc đời bình lặng, đối diện với gió to, sóng lớn, có thể vấp ngã nhưng sẽ rút ra được kinh nghiệm, bài học cho mình.

▸ Có trải qua những thử thách ta mới hiểu được giá trị của hạnh phúc, thành công đắt như thế nào.

▸ Cần phê phán những người có lối sống “thu mình vào vỏ ốc”, ngại thử thách, ngại đấu tranh.

• Bài học nhận và hành động: Cuộc sống là vô vàn những điều biến động. Vì vậy, ta phải biết dấn thân vào khó khăn thì mới thành công; sự dấn thân ấy sẽ giúp ta trở nên mạnh mẽ hơn, tự tin hơn.

Câu 2:

+ Giới thiệu vài nét về tác phẩm

• Giới thiệu tác giả Trương Hán Siêu, tác phẩm Phú sông Bạch Đằng (hoàn cảnh ra đời của bài phú).

• Khái quát chung về nhân vật “khách”: Là hình tượng sáng tạo nghệ thuật của tác giả để gửi gắm tình cảm, cảm xúc, tư tưởng.

+ Phân tích hình tượng nhân vật “khách”

• Khách có tâm hồn tự do, phóng khoáng: Giương buồm, giông gió, lướt bể chơi trăng mãi miết.

▸ Khách dạo chơi phong cảnh không chỉ để thưởng thức vẻ đẹp thiên nhiên mà còn nghiên cứu cảnh trí của đất nước, bồi bổ trí thức.

▸ Có hoài bão lớn lao: Nơi có...chẳng biết; Đầm Vân Mộng vẫn còn tha thiết.

▸ Tráng chí của “khách” được gợi lên qua hai loại địa danh:

◦ Các địa danh của Trung quốc: Nguyên, Tương, Vũ Huyệt, Cửu Giang, Ngũ Hồ, Tam Ngô, Bách Việt, đầm Vân Mộng g Những vùng đất nổi tiếng, đều được khách đi qua bằng sách vở và trí tưởng tượng phong phú.

◦ Một loạt các danh lam thắng cảnh của Đại Việt: cửa Đại Than, bến Đông Triều và nhân vật khách dừng chân ở Bạch Đằng, dòng sông của chiến công lịch sử vẻ vang của dân tộc.

=> Tâm hồn say mê, chủ động đến với thiên nhiên, hành trình dài được khách thực hiện trong một ngày. Không gian, thời gian của cuộc hành trình đã nâng cao tầm vóc của khách.

- Hình tượng “khách” qua những cảm xúc trước cảnh sông Bạch Đằng

- Cảnh sắc thiên nhiên trên sông Bạch Đằng: hùng vĩ, thơ mộng, trữ tình: Bát ngát sóng kinh muôn dặm, thướt tha đuôi trĩ một màu, nước trời một sắc, phong cảnh ba thu...

- Tâm trạng của “khách”:

- Vui mừng trước cảnh đẹp của sông nước, vừa hùng vĩ vừa thơ mộng.

- Niềm tự hào trước dòng sông ghi dấu những chiến công lịch sử.

- Buồn thương, tiếc nuối trước cảnh vật đổi thay, chiến trường xưa oanh liệt nay chỉ còn trơ trọi, hoang vu, hiu quạnh.

→ Tư thế đứng lặng giờ lâu cho thấy tâm thế đắm chìm vào cảm xúc buồn thương, tiếc nuối của khách.

→ Khách có những phát hiện tinh tế, cụ thể về đẹp cảnh sắc phong phú, đa dạng của sông Bạch Đằng.

=> Là con người yêu thiên nhiên, tự hào về những cảnh sắc hào hùng gắn với lịch sử dân tộc.

- Hình tượng “khách” qua niềm tự hào về những chiến công lịch sử

- Khách không trực tiếp tham gia vào câu chuyện của các vị bô lão nhưng câu chuyện về những chiến công vẻ vang của một thời lịch sử oanh liệt gắn với con sông Bạch Đằng đã gieo vào lòng khách niềm tự hào, kiêu hãnh về quá khứ hào hùng của dân tộc.

- Khách đồng tình với các vị bô lão trong việc lí giải nguyên nhân của chiến thắng do thiên thời – địa lợi – nhân hòa và đặc biệt nhấn mạnh yếu tố con người.

- Lời ca của “khách”

- Cụ thể hóa chân lí của các bô lão đã bình luận ở trên: anh hùng lưu danh ở đây chính là hai vị thánh quân anh minh: Trần Thánh Tông và Trần Nhân Tông sẽ lưu danh muôn thuở, tiếng thơm lưu truyền mãi mãi.

° Ca ngợi dòng sông Bạch Đằng lịch sử ghi dấu những chiến công anh hùng suốt chiều dài lịch sử đất nước.

° Mượn ý trong câu thơ Đỗ Phủ “Tịnh tẩy giáp binh trường bất dục” (rửa sạch vũ khí mãi mãi không dùng đến): Mong muốn hòa bình. → Đây cũng chính là mục đích của những cuộc kháng chiến chống giặc ngoại xâm.

° Khẳng định vai trò của con người, đặc biệt là yếu tố nhân đức. → Quyết định làm nên chiến thắng.

+ Nghệ thuật:

- Là đỉnh cao nghệ thuật của thể Phú trong văn học trung đại Việt Nam.
- Lời văn linh hoạt, ngôn ngữ trang trọng, hàm súc, hình tượng nghệ thuật sinh động.
- Sử dụng phép liệt kê, phóng đại, ẩn dụ.
- Cách kể và tả ngắn gọn nhưng giàu sức biểu đạt.

+ Đánh giá chung:

- Khái quát nội dung và nghệ thuật xây dựng nhân vật.
- Với hình tượng nhân vật khách, bài phú thể hiện lòng yêu nước và niềm tự hào dân tộc của tác giả.